

Dünya Enerji Görünümü

Sayı:34

10 – 17 Haziran 2013

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

Dilek AĞRI

Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü

Sinem ÇAYNAK

Amerikalar&Asya&Pasifik Enerji Görünümü

Feyyaz ŞİMŞEK

Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü

Barış İLTER
Ali GÜLMEZ

Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü

Ali GÜLMEZ

Think – Tank Kuruluşları

Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü

- **AVRUPA BİRLİĞİ:** Avrupa Birliği'nin düzenleyici otoritesi, nükleer tesislerin gözden geçirilmesi ve acil politikaların geliştirilmesi için bloğun nükleer güvenlik mevzuatının güçlendirilmesini önermiştir. AB Enerji Komisyon Günther Oettinger'in yaptığı açıklamada üye devletlerin nükleer enerji üretme kararlarının kendilerine bırakıldığı belirtilmiştir. Ayrıca Avrupa'da bugün işletmede olan 132 nükleer reaktörün var olduğu ve komisyon olarak öncelikli görevlerinin reaktörlerin her birinin güvenliğinden emin olmak olduğunu söylemiştir.
<http://www.bloomberg.com/news/2013-06-13/european-union-s-regulator-seeks-tougher-nuclear-safety-law.html>
- **ALMANYA:** NewEurope'un haberine göre, enerji altyapısının büyük bir baskı altında olduğu Almanya'da yenilenebilir enerji politikaları değişecektir. Almanya Başbakanı Angela Merkel, yükselen elektrik fiyatları üzerindeki baskıyı düşürmek için yenilenebilir enerji sübvansiyonlarını kısıtlama yönündeki amacını açıkladı. Associated Press'e göre Merkel, yeni kurulacak güneş, rüzgâr ve biokütle enerji kaynaklarının elektrik şebekesi genişleme maliyetinin finansmanına daha fazla katılım sağlaması gerektiğine dair açıklamasıyla, Alman yenilenebilir enerji politikalarındaki U dönüşünü duyurmuştur.
<http://www.neurope.eu/article/german-renewable-energy-policy-will-change>
- **AB ÜLKELERİ-TÜRKİYE:** Yerli ve yabancı enerji yatırımcılardan oluşan yaklaşık 500 şirket, 9.000 MW toplam kurulu güç önerisiyle Türkiye'nin ilk güneş enerjisi santralinin lisansı için sıraya girmişlerdir. Ancak bu rakam kurumun (EPDK) belirlediği sınırdan yaklaşık 15 kat daha fazladır. Türkiye'nin önemli şirketlerinden olan Fiba, Enerjisa, Zorlu, Aksa, Çalık, Bereket ve Boydak'ın yanı sıra İspanyol, İtalyan, İngiliz ve Alman şirketleri de kendi projeleri ile EPDK'ya başvuruda bulunmuşlardır.
<http://www.hurriyetdailynews.com/first-solar-power-plant-race-waters-investors-mouths.aspx?pageID=238&nID=48927&NewsCatID=348>
- **BELÇİKA:** Belçika'nın Enerji İstatistik Raporu'nda yer alan enerji politikası hedeflerine bakıldığında; 2015-2025 yılları arasında nükleer enerjinin kademeli olarak kaldırılması, 2003'ten beri üzerinde çalışılan elektrik ve gaz piyasalarının tam anlamıyla liberalizasyonu için bu piyasaların yeniden organize edilmesi, 2002 yılında imzalanan ve 2002-2012 yılları arasında uygulanması planlanan Ulusal İklim Planı'nın yanında hem federal hem bölgesel hükümetlerin çevre, enerji ve ulaşım alanlarında sorumlu olabileceği şekilde bölgesel ve ulusal düzeyde önlemlerin alınması, özellikle hizmet ve sanayi sektörlerinde enerji verimliliğinin artırılması,

konutlarda da enerji tüketiminin düşürülmesi için enerjinin verimli kullanımının teşvik edilmesinin yer aldığı görülmektedir.

<http://www.energymarketprice.com/SitePage.asp?Command=NewsDetails&newsId=12019&trydf=>

- **İNGİLTERE-FRANSA:** The Telegraph'ta yer alan habere göre, İngiltere yeni nükleer santrali için Fransa'ya güvenmemelidir. Urenco'nun CEO'su tarafından İngiliz Hükümeti'nin, ülkenin nükleer sanayisinin yabancı şirketlere bağımlı hale gelmesine izin verildiği belirtilmiştir. Alman vatandaşı Engelbrecht, yabancı teknolojilere bağı olmanın İngiltere için talihsiz bir deneyim olduğunu belirtmiştir. <http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/energy/10123805/Britain-should-not-rely-on-French-for-new-nuclear-power-plants.html>

Amerikalar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü

- **ABD:** ABD Enerji Bakanı Ernset Moniz'in, bekleyen LNG ihracatı onaylarının süratle değerlendirmesini umduğu yönündeki açıklamasının ardından, Exxon şirketinin CEO'su tarafından yapılan açıklamada, doğal gaz ihracat izinlerindeki gecikmelerin ABD şirketlerine günlük maliyetinin milyarlarca dolar olduğunu ve rakip ülkelerin öne geçmesine fırsat sağladığını, bu durumun ABD'ye zarar vereceğini belirtti. ABD şirketlerinin gaz ihracatı için Enerji Bakanlığı'ndan ruhsat alması gerekiyor. ABD Enerji Bakanlığı tarafından belirlenen LNG ihracatı uygulamalarının gözden geçirilmesine yönelik sürenin sona ermesinin ardından, Teksas'da bulunan LNG Terminali'nden tüm ülkelere gaz ihracatına izin verildi. ABD'nin serbest ticaret anlaşmasının bulunduğu ülkeler arasında yer alan Japonya ve Hindistan'ın ABD arz kaynaklarına erişim için istekli olduğu kaydediliyor.

<http://www.reuters.com/article/2013/06/13/usa-lng-exports-idUSL2N0EP0TC20130613>

- **ABD:** ABD petrol stokları yükselirken Brent ham petrolü 102 Dolara düştü. Dünyanın en büyük tüketicisi ABD'nin petrol stoklarında beklenmedik artışın ardından Brent vadeli işlemler borsasının 102 dolara gerilediği kaydedildi. ABD petrol stoklarının genellikle yılın bu döneminde yakıt talebinin yükselmesi ile düşmesinin beklendiği ancak stokların beklenenin aksine son beş yıllık ortalamanın üzerinde olduğu belirtildi. OPEC ve ABD Enformasyon İdaresi petrol talep tahminlerini talep tahminlerini azalttı.

<http://in.reuters.com/article/2013/06/12/markets-oil-idINDEE95B04O20130612>

- **ÇİN:** Çin ve Pakistan arasında enerji, toplu taşıma, sanayi kentleri ve yol projelerinde işbirliğine yönelik geçtiğimiz hafta bir Mutabakat Zaptı imzalandığı kaydedildi. Söz konusu Mutabakat Zaptı çerçevesinde, Pakistan'ın Norinco'nun (China North Industries Corporation) mali, teknik ve yönetsel uzmanlığından yararlanabileceği belirtiliyor. Enerji alanında özellikle güneş enerjisi projelerine yönelik işbirliği öngörülüyor.

<http://ibnlive.in.com/news/pakistan-china-ink-mou-for-cooperation-in-energy-mass-transit/398894-2.html>

- **ÇİN:** Çin Afrika Özel Elçisi Zhong Jianhua, petrol taşıma ücretlerindeki anlaşmazlığın devam ettiği Sudan ve Güney Sudan'da, geçtiğimiz hafta Sudan'ın denize kıyısı olmayan Güney Sudan'dan petrol akışını kesmek yönünde aldığı karara ilişkin Petrol Bakanı Awad al Jaz ile temaslarda bulunuyor. Petrol Bakanının Elçi

Jianhua'yı Güney Sudan'dan petrol taşınmasının Sudan boru hatlarıyla devam edeceği yönünde bilgilendirdiği kaydediliyor.

<http://www.sudantribune.com/spip.php?article46981>

- **HİNDİSTAN:** Petrol Bakanı Veerappa Molly Hindistan'ın, enerji arama faaliyetlerinde bürokratik engeller ve Hindistan'ın enerji ithalat bağımlısı bir ülke olarak kalmasını isteyen petrol ve doğal gaz ithalat lobilerinin Hükümet yetkililerin yönelik tehditlerinden muzdarip olduğunu açıkladı. Ayrıca fahiş fiyatlarda etanol tedarikine yönelik uluslararası ihalelerin reddedildiği kaydedildi.

http://articles.economictimes.indiatimes.com/2013-06-14/news/39976706_1_gas-import-import-dependence-domestic-gas-prices

Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü

➤ **RUSYA:** Rus enerji devi Gazprom'un pazartesi gününden önce, Yunan doğalgaz dağıtım şirketi DEPA için bağlayıcı bir teklif sunmayacağı belirtildi. Gazprom'un DEPA için büyük teklif verecek tek şirket olması bekleniyor; ancak hem capital.gr sitesi hem de Reuters, Rus firmanın henüz ilgisini ilan etmediğini bildirdi. Yunanistan şu anda Rusya'dan ithal ettiği doğal gaz için, Avrupa Birliği ortalamasından yaklaşık yüzde 30 daha fazla ödüyor. Hükümet daha düşük fiyatlar için Gazprom'dan bir taahhüt almak için umutlanmış durumda. DEPA için Gazprom'un tek rakibi Yunan enerji şirketi M&M Gaz, Motor Oil ve Mytilineos tarafından oluşan bir ortak girişim. Ancak bildirildiğine göre M&M'nin de bugüne kadar bağlayıcı bir teklif sunmamış olduğu ileri sürüldü. Rus firmasının 900 milyon Euro'nun üstünde bir ön teklif yapmasına karşın M & M'nin teklifi ise 550 milyon Euro seviyesinde kalmış görünüyor.

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/w_articles_wsite2_1_10/06/2013_503603

➤ **RUSYA-ASYA PASİFİK:** Rusya, Asya-Pasifik gaz piyasasında ilgi kaybedebilir... Gazprom ve birçok bağımsız Rus üretici Asya Pasifik gaz piyasasını genişletmek için yol arıyor, ancak bu Pazar gittikçe daha az cazip hale gelebilir. Asya Pasifik ülkeleri, bölgedeki yüksek gaz fiyatları konusundaki inatçı tutum hakkında ciddi endişelerini dile getiriyorlar. Ülkelerden bazıları Avrupa pazarındaki düzenlemeleri taklit etmek istiyor. Geçen pazartesi günü Kuala Lumpur'daki "Asya Petrol ve Gaz 2013" toplantısında konuşan Malezya Başbakanı Najib Razak, Asya enerji piyasalarının koordineli düzenlenmesi çağrısında bulunarak, bölgenin petrol ve gaz sektöründe hızlı ve radikal dönüşümlerle karşı karşıya olduğunu söyledi. Bu bir Asya liderinin, enerji piyasalarındaki ilk kez bir ortak düzenleme yapma çağrısı. Asya Pasifik ülkeleri, sıvılaştırılmış doğal gazda (LNG) dünyanın en büyük tüketicisi konumunda bulunuyor.

http://rbth.asia/business/2013/06/12/russia_may_lose_interest_in_aspac_gas_market_47295.html

➤ **RUSYA-JAPONYA:** Rusya'nın LNG'deki aceleciliği Japonya'ya güçlü pazarlık kozu veriyor... Sıvılaştırılmış doğal gazda dünyanın en büyük ithalatçısı konumundaki Japonya için 44 yıl önce güç santrali yakıtı satın almaya başladığından beri, bu durum daha düşük fiyat pazarlığı için elindeki en iyi fırsattır. Bu fırsatın nedeni ise Rusya... Gazprom, Rosneft ve Novatek LNG kapasitelerini önümüzdeki on yıl içinde 50 milyon tondan fazla yapılandırmayı planlıyorlar.

Rusya'da tüm bu santrallerin inşaatı olmasa bile, Japonya Inpex Corporation 2017 yılında Avustralya'da 34 milyar dolar tutarındaki proje ile LNG ithalatına başlayacak. Aynı zamanda ABD ve Kanada'dan şeyl gaz gönderilmesine de başlanabilir. Japonya, Güney Kore ve Çin halen dünyanın en önemli LNG ithalatçısı

konumunda bulunuyor.

<http://www.bloomberg.com/news/2013-06-12/russia-s-lng-rush-gives-japan-strongest-bargaining-chip.html>

➤ **RUSYA-İNGİLTERE:** İngiltere Enerji Bakanı, Rusya Başbakan Yardımcısı ile İngiltere-Rusya Enerji İşbirliğini tartıştı... İngiltere Enerji ve İklim Değişikliği Bakanı, Rusya Başbakan Yardımcısı Arkady Dvorkovich ve BP PLC şirketinin 19,75% hissesine sahip Rus devlet kontrolündeki petrol devi Rosneft başkanı Igor Sechin ile İngiltere-Rusya enerji işbirliğini görüşmek üzere pazartesi günü Londra'da bir araya geldiklerini söyledi. İngiltere Enerji Bakanı Ed Davey Londra'da bir brifingde gazetecilere verdiği röportajda, BP Shell ve diğer İngiliz şirketleriyle birlikte Kuzey Denizi petrolü hakkında Rus meslektaşları ile işbirliği konuları üzerinde konuştuklarını söyledi. Dvorkovich ve Davey ortak bildiriye, İngiliz ve Rus şirketleri arasındaki petrol ve gaz sektöründe karşılıklı faydaya dayalı ortaklık ile petrol ve gaz alanındaki ortak projelerin uygulanmasını vurguladılar.

http://www.rigzone.com/news/oil_gas/a/126991/UK_Energy_Minister_Russia_Deputy_PM_Discuss_UKRussia_Energy_Cooperation

➤ **AZERBAYCAN-UKRAYNA:** Ukrayna ile Azerbaycan Hazar petrol rafineri tesisinin Ukrayna'da inşaat imkânını tartıştı...

Ukrayna Enerji ve Kömür Sanayi Bakanlığı, Ukrayna Enerji ve Kömür Sanayi Bakanı Eduard Stavvytskyi ile Azerbaycan Enerji ve Sanayi Bakanı Natig Aliyev'in, Hazar petrolünün rafine edilmesi için Ukrayna'nın Karadeniz kıyısında bir petrol rafinerisi inşa edilmesi konusunda fırsatları tartıştıklarını açıkladı. Ayrıca taraflar 12 Haziran'da yapılan toplantıda, Avrupa-Asya Petrol Ulaştırma Koridoru projesinin hayata geçirilmesi için daha fazla uygulamanın ele alınarak, Azerbaycan petrolünün Ukrayna rafinerilerden üçüncü ülkelere geçişinin sağlanması ile Gürcistan ve Karadeniz üzerinden Avrupa'ya sıvılaştırılmış Azerbaycan gazının teslimatı ve Karadeniz'de ortak projelerin uygulanması konularını da ele aldılar.

<http://un.ua/eng/article/454425.html>

Orta Doğu & Kuzey Afrika Enerji Görünümü

- **İRAK:** Üst düzey bir kamu görevlisinin Çarşamba günü yaptığı açıklamaya göre Irak petrol üretimini 3,5 milyon varilden 2014 yılı sonuna kadar uluslar arası petrol firmalarının yardımları ile 4,5 milyon varil/gün'e çıkarmayı hedefliyor. Petrol gelirleri ülke bütçesinin %95'ini oluşturuyor. Başbakan danışma kurulunun başkanı Thamir Ghadhban, Dünya'nın petrol rezervleri bakımından 4. Sırasında yer alan ülkenin 2020 için 9 milyon varil/gün'ü hedeflemesi gerektiğini belirttiler.
<http://www.usatoday.com/story/money/business/2013/06/12/iraq-targets-45-million-barrels-2014/2415427/>
- **İSRAİL:** Enerji Bakanı Silvan Shalom'un Çarşamba günü yaptığı açıklamaya göre İsrail doğal gaz rezervlerinin yarısını kendi iç tüketiminde kullanmayı planlıyor. Daha önce tamamen yakıt ithalatına bağımlı olan ülke son on yılda Dünya'nın en büyük off-shore doğal gaz keşiflerini başardı ve önümüzdeki 10 yılda da doğal gaz ithalatçısı olma yolunda ilerlemekte. İsrail liderlerinin karar vermekte zorlandıkları durum ise rezervlerin iç kullanım ve ihracat oranlarının hangi şekilde olması, yapılan açıklamalara göre İsrail'in şu anki üretimi ülkenin 25 yıllık ihtiyacını karşılayacak durumdadır.
<http://www.energytribune.com/77639/israel-to-keep-more-natural-gas-for-domestic-use#sthash.5CwujbKP.dpbs>
- **SUUDİ ARABİSTAN:** Petrol ve doğal gaz zengini ayrıca bol miktarda güneşe sahip olan körfez ülkeleri güneş enerjisi teknolojilerini geliştirme fikrine sahipken Dünya'nın geri kalanının kurulu güç artışlarının gerisinde kalmaktadırlar. Suudi yetkililer yıllardır güneş enerjisine büyük önem verdiklerini ve 20 yıl içerisinde güneş enerjisine dayalı kurulu güçlerini 41000 MW'a çıkaracaklarını belirtmelerine rağmen Çin güneş enerjisi kapasitesini 2012 yılında 5000 MW arttırırken Suudi Arabistan gerçekte güneş enerjisi üretim kapasitesine sahip değildir.
<http://www.csmonitor.com/Environment/Energy-Voices/2013/0615/Solar-power-shines-in-oil-rich-Saudi-Arabia>
- **LİBYA:** Petrol ve Gaz Dergisi (Oil and Gas Journal) Libya'nın kanıtlanmış petrol rezervlerinin 47,1 milyar varil seviyelerine vardığını belirtti. Libya dünyanın en zengin petrol rezervlerine sahip ilk on ülkesi arasında yer almaktadır. Yakın zamanda bulunan petrol yataklarının %80'i Doğu Sirte havzasında yer alıyor. Libya'da bulunan petroler genellikle hafif (high API gravity) ve tatlı (low sulfur content, düşük kükürtlü) türlerdedir.
<http://www.eia.gov/cabs/libya/pdf.pdf>

THINK– TANK KURULUSLARI

ÇİN – ORTADOĞU ENERJİ İLİŞKİLERİ

Brookings Institution (ABD)

<http://www.brookings.edu/research/testimony/2013/06/06-china-middle-east-energy-downs>

Çin'in Ortadoğu İle Petrol Ticareti

Çin, Ortadoğu'dan Dünya'nın herhangi bir yerinden ithal ettiğinden daha fazla petrol ithal ediyor. 2011 yılında, günlük 2,9 milyon varil/gün petrol ithal ederek petrol ithalatının %60'lık oranını bölgeden karşıladı. ABD'nin 2011 yılında bölgeden ithalatı ise 2,5 milyon varil/gün'dür ve buda ABD'nin petrol ithalatının %26'tısına tekabül etmektedir.

Çin'in en büyük petrol ithalatçısı konumunda olan ülke ise günlük 1,1 milyon varil/gün ile ham petrol ithalatının neredeyse beşte birini oluşturan Suudi Arabistan'dır. Son on yıldır Suudi Arabistan, Çin'in en büyük ham petrol tedarikçisidir. Suudi Arabistanlı yetkililer sürekli Çin'in ekonomik büyüme için gerekli enerji ihtiyacını güvenli olarak kendilerinden karşılayabilecekleri konusunda kendilerine garanti vermektedir. Suudi Arabistan'ın en büyük petrol üreticisi konumundaki Suudi Aramco firması bu güveni arttırmak için Çin'in Fujian Bölgesinde rafineri kurmuştur.

2012 yılında Çin'in petrol ithalatında 4. sırada yer alan İran ise geçmiş yıllardaki 3. sırasını yaptırımlarında etkisi ile kaybetmiş gözükmektedir. Çin'in İran'dan ithal ettiği petrolde gözle görülür bir düşme vardır. 2011 de 555.000 varil/gün, 2012 de 439.000 varil/gün, 2013 Ocak – Nisan Döneminde ise 402.000 varil/gün olması değişikliği gözler önüne sürmektedir.

Çin'in Ortadoğu'daki Petrol Yatırımları

Çin'in en büyük kaynağa yakın (upstream) yatırımları İran ve Irak'ta gerçekleşmektedir. Firmalar her iki devletteki büyük petrol sahalarında servis anlaşmaları imzalamışlardır. Al-Ahlab, Halfaya ve Rumila Irak'ta, Azadegan ve Yadavaran İran'da yer almaktadır. Irak'taki projeler İran'daki projelere göre daha hızlı mesafe kat etmektedir.

Çin Ulusal Petrol Şirketi (CNPC) savaş sonrası dönemde Irak'ta büyük ilerlemeler kaydetmiş ve faaliyet gösteren en büyük firmalardan birisi olmuştur. CNPC'nin uluslar arası upstream dosyasında yer alan projelerden birisi BP ile birlikte yürüttüğü Ramaila'dır. Bu proje ile Irak'ın petrol çıktısının üçte birinden daha fazlasını üretmektedir. Ramaila projesi ayrıca CNPC'nin deniz aşırı petrol ve doğal gaz üretiminin neredeyse yarısını oluşturmaktadır.

Irak'taki gelişmelerin aksine Çin İran projeleri ilerleme kaydedememektedir. İran'ın Dünyanın en büyük doğal gaz rezervlerine sahip Güney Pars Bölgesinde yetersiz ilerleme nedeniyle Çin'in faaliyetlerini 2011 yılında askıya alması ile CNPC 2012 yılında Güney Pars'ın 11. Bölgesinden çekilmiştir. Azadegan ve Yadavarar petrol sahalarında ise sürekli gerçekleştirilen ertelemeler ile ilerleme kaydedilememektedir. İran'da faaliyetlerin ilerlememesinin en önemli nedenleri yaptırımlar nedeniyle çalışmalar için gerekli ekipmanların ve teknolojinin sağlanmasının güçleşmesi, anlaşmalarda bulunan hükümlerin rahatsızlık vermesi ve İran'ın nükleer programının askeri bir durum oluşturup oluşturmayacağına belirsizliği ve Çin kaynaklarının İran faaliyetlerinin yavaş yürütülmesi yönünde verdiği karardır.

Amerika'nın Enerji Bağımsızlığının Çin'in Ortadoğu'daki Durumuna Etkisi Uluslararası Enerji Ajansı ABD'nin 2011 de Ortadoğu'dan petrol ithalatının 2,5 milyon varil/gün'e düştüğünü ve bunun 2035 yılına kadar iç üretimin etkisi ile azalarak 100.000 varil/gün'e kadar düşeceğini öngörmektedir. ABD'nin bu durumuna karşın, Çin'in Ortadoğu'dan petrol ithalatı 2011'de büyüyerek 2,9 milyon varil/gün'e ulaşmış ve 2035 yılında kadar 6,7 milyon varil/gün'e ulaşacağı öngörülmektedir.

ABD'nin Ortadoğu'ya olan petrol bağımlılığının azalması ile Ortadoğu'daki askeri varlığının azalacağı yorumları yapılmakla birlikte sadece petrol nedeniyle değil nükleer yaygınlaşmanın azalması ve bir takım güvenlik sorunları nedeniyle bölgedeki ağırlığının devam edeceği görüşleri de mevcuttur. Çin'in petrol bağımlılığının bölgeye sürekli artması ile enerji güvenliğinin sağlanması açısından Çin'in bölgede faal bir şekilde yer alacağı da doğal bir sonuç olarak düşünülmektedir.